

POVIJEST KINOPRIKAZIVALAŠTVA NA OTOKU KORČULI

IVAN RAMLJAK □ siva) (zona, prostor medijske i suvremene umjetnosti Korčula, otok Korčula

IM 47, 2016.
TEMA BROJA
TOPIC OF THIS VOLUME

Stručna, znanstvena i
umjetnička istraživanja
Professional, scholarly
and artistic research

Umjetničko istraživanje povijesti kinoprikazivaštva na otoku Korčuli prva je faza interdisciplinarnoga i istraživačkog projekta kojoj je cilj mapiranje kinematografije otoka Korčule kroz 20. st., ali i danas, koju je autor proveo za udругu *siva*) (zona. Druga će se faza baviti istraživanjem povijesti snimanja filmova na otoku i filmova vezanih za otok.

Istraživanje je također provedeno u sklopu pripreme za snimanje kratkoga dokumentarnog filma *Kino otok* (redatelj: Ivan Ramljak, produkcija: Restart) koji se bavi poviješću kinoprikazivaštva na hrvatskim otocima općenito i o odnosu ljudi prema kinematografiji i filmskoj umjetnosti. Film je premijerno prikazan na festivalu *Zagreb Dox* početkom 2016.

U Veloj Luci već je 1909. otvoren kino *Nikola Tesla*, prvi na otoku Korčuli, peti po starosti u Dalmaciji. U 1930-im godinama na otoku su djelovale četiri kinodvorane, i to u privatnome i crkvenom vlasništvu, a u 1950-ima radilo je čak njih deset, uglavnom u sastavu zadružnih domova i domova kulture. Danas redovito radi samo jedan kino, onaj u gradu Korčuli.

Budući da je riječ o istraživanju većim dijelom zasnovanome na usmenoj povijesti, nameće se pitanje njegove pouzdanosti. Stoga predstavljene rezultate i podatke prezentirane na geografskom načelu, prema mjestima na otoku, treba shvatiti kao otvorenu formu koju je moguće dopunjavati.

Vela Luka

Povijest velolučkih kina vrlo je duga i seže čak do 1909. (neki kažu da je to bilo 1911.) Naime, u Veloj Luci je tada otvoren prvi kino na otoku Korčuli i čak peti kino po starosti u cijeloj Dalmaciji (nakon Splita, Rijeke, Zadra i Dubrovnika).¹ Nazvan je *Nikola Tesla*, što je jedan od najranijih odjeka slave tog znanstvenika na južnoslavenskim prostorima. Taj je podatak zanimljiv i stoga što su se u to doba kina u Austro-Ugarskoj uglavnom nazivala po Teslinu konkurentu Thomasu Edisonu.² Velolučki su kino pokrenuli trgovac Kuzma Padovan Kolega, vinarski mešetar Antun Mirošević Delija i Riječanin Rudolf Naglič.

Kino se nalazio u tzv. zgradi Kunjašić na obali (gdje se danas nalazi hotel *Korkyra*), odmah do tadašnjeg hotela

sl. 1. Lokacija prvog kina u Veloj Luci

sl. 2. Dom kulture u Veloj Luci danas

Jagoda.³ Nijemi su se filmovi puštali s 35-milimetarskih projektora "Pathé Freres", a pratila ih je živa glazba s pijanina, koji je u nekom trenutku postao polumehanički, tj. mogao je sam proizvoditi melodiju. Projektor je pokretao motor marke "Benz". Neki od filmova prikazivanih u to doba bili su dokumentarni: *Iz balkanskog rata* i *Preko Simplona*, ali su se mogli pogledati i igrani filmovi *Sveti Pavao* (o životu i mucu tog sveca), *Glava za glavu* (o ljubavi vrtlara i markize u revolucionarnoj Francuskoj) i *Užas grijeha* (o ljubavnim romanima kao izvoru grijeha i upropaštenosti života). Prikazivane su i mnoge komedije, pogotovo one s Tontolinijem kao glavnim likom. Njega je glumio talijansko-francuski glumac Ferdinand Guillaume.⁴ Kino je radio do početka Prvog svjetskog rata, da bi se prikazivačka djelatnost obnovila 1921. i s prekidima trajala sve do 1935. (neki izvori kažu čak do 1938.). U to su vrijeme kinooperateri bili Ivan Mirošević zvan Žuvan, sin jednoga od vlasnika kina, a kasnije Josip Tabain zvan Sokol. Projekcije su održavane subotom i nedjeljom, popodne i navečer.

Godine 1938. otvoren je drugi velolučki kino, također pod imenom *Nikola Tesla*, samo na drugoj lokaciji – u prostoru potleušice Vojislava Vlašića, neposredno do

1 Marinović, Filip i Barčot, Tonko. *Kino Tesla*. // *Luško libro* 12, Vela Luka - Zagreb, 2004., str. 104.

2 Barčot, Tonko. *Rani odjek Tesline slave - nove spoznaje o kinematografskoj aktivnosti u Veloj Luci do 2. svjetskog rata*. // Rad u pripremi, str. 1.

3 Marinović, Filip i Barčot, Tonko. *Kino Tesla*. // *Luško libro* 12, Vela Luka - Zagreb, 2004., str. 104.

4 Barčot, Tonko. *Rani odjek Tesline slave - nove spoznaje o kinematografskoj aktivnosti u Veloj Luci do 2. svjetskog rata*. // Rad u pripremi, str. 35.

sl. 3. Kuća Marka Petkovića u Blatu danas

sl. 4. Ostaci platna ljetnog kina u Blatu

zgrade Osnovne škole (na mjestu današnjega školskog vrta). Vodili su ga Drago Lovričević i Jerko Mikulandra nakon što su kupili aparaturu starog kina. Preuzeli su i kinooperatera Josipa Tabaina Sokola, ali planove im je poremetio Hitlerov napad na Poljsku, pa je kino izgubio dozvolu za rad već potkraj 1939.

Treći kino u Veloj Luci krenuo je s projekcijama 1950. u Zadružnom domu (kasnijem Domu kulture). Pokretač akcije bila je Poljoprivredna zadruga. Kino je imao kontinuirani program sve do kraja 1980-ih, a katkad su bile organizirane i projekcije na otvorenome, u dvorištu današnjeg vrtića. Veći dio tog vremena kinooperater je bio Mladen Tabain, sin Josipa Sokola.

U listopadu 1992. prikazivačku djelatnost u Domu kulture ponovo je pokrenuo Tonči Surjan, koji je nekoliko godina nakon toga, u zimama 1995. i 1996., organizirao projekcije i u Blatu, Čari, Korčuli i Lumbardi. Tako je u najnepovoljnije doba u povijesti kinoprikazivaštva na ovim prostorima (zatvarala su se kina diljem države, od Karlovca do Šibenika) jedan entuzijast zamalo uspio obnoviti cijelu kinomrežu na otoku. Nažalost, zbog financijskih poteškoća to nije dugo potrajalo, ali je kino u Domu kulture u Veloj Luci sve do 2007. imao redovit program prikazivanja. U to vrijeme najpopularniji filmovi na Korčuli, kao i u ostatku države, bili su *Titanic* (redatelj: James Cameron, 1997.) i *Kako je počeo rat na mom otoku* (redatelj: Vinko Brešan, 1996.). Usporedno s tim, Tonči Surjan je od 2000. do 2009. organizirao i projekcije u ljetnom kinu u Korčuli.

BLATO

Prvi kino u Blatu, pod imenom *Beograd*, pokrenut je 1921. u privatnoj kući Marka Petkovića na Zlinjama. Vlasnik kuće kupio je projektor u Trstu i prizemlje preuredio u amfiteatralnu kinodvoranu. U Italiji je kupio dvadesetak nijemih filmova koje je prikazivao, ali i razmjenjivao s vlasnicima drugih kina na našoj i talijanskoj obali. Filmovi su bili titlovani na talijanskome, pa ih je student farmakologije Ivo Andrijić Malandrin uživo prevodio.⁵ Kako nije bio stručnjak za taj jezik, često je improvizirao i izmišljao radnju. Projekcije su se održavale subotom i nedjeljom (po dvije svaki dan), a dvorana je imala oko 200 mjesta. Neke je filmove pratila i glazba s mehaničkog pijanina. U doba korizme puštali su se samo vjerski filmovi, a za vrijeme projekcije jednoga od njih, onoga o životu Franje

Asiškoga, zapalila se filmska vrpca, pa je vlasnik kina jedva izvukao živu glavu. Nakon toga Marko Petković je sve filmove u limenom sanduku zakopao u zemlju i oni su, naravno, istrunuli. Ipak, 1935. kupio je novi projektor i nastavio prikazivati filmove. Jedan od njih bio je i *Ramona* (redatelj: Henry King, 1936.), prvi zvučni film prikazan u Blatu.⁶ Petković je uz kino otvorio i malu prodavaonicu u kojoj su se mogle kupiti slastice za grickanje u kinu. Iako su podaci o tome kontradiktorni, čini se da je kino funkcionirao i za vrijeme talijanske okupacije, sve do dolaska partizana, kad je Petkoviću zabranjen daljnji rad i kino mu je bio oduzet.

U 1930-im godinama u Blatu su se filmovi prikazivali i u Domu zdravlja. Bili su to edukativni filmovi Škole narodnog zdravlja poput onih o difteriji (*Pomoć u dobar čas*) i tuberkulozi (*Čuvaj se rose i sepi iz ustiju drugoga*).⁷ Drugi službeni kino u Blatu otvoren je 1946. u prostoru Sokolane, gimnastičke dvorane društva Hrvatski sokol. Jedan od prvih filmova na programu bio je ruski SF spektakl *Kamenji cvijet* (redatelj: Aleksandr Ptuško, 1946.), prvi sovjetski film u boji.⁸ Kino u Sokolani funkcionirao je samo do 1948., kada je otvoren novi, treći kino, nazvan *Morkan* po obližnjem lokalitetu na kojemu su se skrivali partizani u doba rata. Radio je do 1954. Istodobno je u Blatu djelovao i ljetni kino u kojemu se, prema svjedočenjima mještana, prikazivao *Zameo ih vjetar* (redatelj: Victor Fleming, 1939.), film čije trajanje od četiri sata nije bilo lako izdržati sjedeći na drvenoj klupi. Približno u to doba povremeno su se prikazivali i filmovi u zapadnom krilu Pionirskog doma (današnja Srednja škola Blato), u dvorani u kojoj su se održavale i kazališne predstave. Dakle, moguće je da su u Blatu na prijelazu iz 1940-ih u 1950-e djelovala čak tri kina. Filmske su aktivnosti od 1954. nadalje preseljene u novoizgrađeni Dom kulture, u kojemu su se sljedećih desetak godina projekcije održavale svim danima osim petkom. Do sredine 1980-ih organizirale su se samo povremeno.

SMOKVICA

Kino u Zadružnom domu (kasnijem Domu kulture) u Smokvici počeo je raditi potkraj 1956. Za kupnju 35-milimetarskog projektoru bila je zaslužna Seljačka radna zadruga *Jerko Tomašić*, koja je vodila lokalnu vinariju. Projekcije su se održavale četvrtkom i nedjeljom, a prvi film prikazana u kinu bio je povijesni film *Lucrezia Borgia* (redatelj: Christian-Jaque, 1953.). Kao drugi

⁵ Petković, Frano. *Kino*. // Fižul 2-94, Blato, 1994., str. 64.

⁶ Isto, str. 65.

⁷ Barčot, Tonko. *Crtice iz kinematografske prošlosti Korčule*. // Rad u pripremi, str. 5.

⁸ Petković, Frano. *Kino*. // Fižul 2-94, Blato, 1994., str. 65.

sl. 5. Kino u Smokvici danas

sl. 6. Zgrada župnog ureda u Pupnatu danas

sl. 7. Kino u kući Pavuleta u Postrani (Žrnovo) danas

prikazan je dječji film *Čudotvorni grah*. Kino je imao čak 420 sjedala koje je izradila stolarska zadruga u Blatu, a svjedoci vremena tvrde da su prvih desetak godina rada kina gotovo sve projekcije bile rasprodane. Četvrtkom su se prikazivali filmovi za odrasle, pa su projekcije počinjale u 20 i 22 sata, a nedjeljom su bile matineje za djecu s početkom u 17 sati. Obično bi prije svih projekcija sadržaj filma pred publikom pročitao upravitelj škole naznačivši ujedno je li film primjeren maloljetnicima ili ne. Kinooperateri su bili Daroslav Tomašić, Ante Baničević i Zdravko Salečić. Kino je kontinuirano djelovao do 1985. Sredinom 1990-ih prikazivačku je djelatnost htio obnoviti Tonći Surjan (vidjeti tekst *Vela Luka*), ali to nije bilo moguće zbog trošnog poda dvorane.

ČARA

Kino je u Čari pokrenut 1953. zahvaljujući 16-milimetarskom projektoru što ga je kupio iseljenik u Novi Zeland Ljubo Laus, poznat i po tome što je svome rodnome mjestu donirao i saksofon. Projekcije su se održavale u Zadržnom domu srijedom i subotom, a dvorana sa 155 sjedala često je bila sasvim ispunjena. Nakon nekog vremena kupljen je i iz Pakraca na Korčulu dopremljen i 35-milimetarski projektor marke "Iskra". Za razliku od većine sličnih aparata na Korčuli koji su se koristili elektrodama, taj je projektor emitirao svjetlost uz pomoć

lampi, no one su često pregorijevale pa su projekcije prekidane, a publika je morala čekati da se lampa ohladi kako bi se zamijenila drugom. Većinu je vremena kao kinooperater radio Spaso Krajančić, a prije filmova su prikazivani, kao, uostalom, i u svim ostalim kinima na otoku u to doba, popularni filmski žurnali, svojevrsna preteča TV Dnevnika. Neki od rado gledanih filmova u Čari bili su vestern *U gudurama Kolorada (Canyon Crossroads, redatelj: Alfred L. Werker, 1956.)* i mjuzikl *Moje pjesme, moji snovi (redatelj: Robert Wise, 1965.)*, a kino je kontinuirano radio sve do kraja 1980-ih. Nakratko je obnovljen sredinom 1990-ih (vidjeti test *Vela Luka*), a posljednji film prikazan u Čari bila je *Legenda o jeseni (redatelj: Edward Zwick, 1994.)*.

PUPNAT

U lipnju 1930. otvoren je kino i u Pupnatu, i to u zgradi župnog ureda. Inicijativu je pokrenuo mjesni župnik don Božo Bačić, a prvi prikazani film bio je *Život Kristov*, koji je prema reakcijama publike bio "tako lijep da se mnogo oko orosilo suzom".⁹ Filmovi su se prikazivali s manjega, kućnog 9,5-milimetarskog projektora modela "Pathé Baby". Aparat je koštao 4000 tadašnjih dinara, a veličina slike bila je 150 x 100 centimetara. Program je prikazivan samo nekoliko godina, a projicirani su isključivo filmovi vjerskog sadržaja. Nikad kasnije u Pupnatu

⁹ Barčot, Tonko. *Crtice iz kinematografske prošlosti Korčule*. // Rad u pripremi, str. 4.

sl.8. Ljetno kino u Korčuli danas

sl.9. Prvo kino u Korčuli

nije bilo redovitog kinoprograma, no tijekom 1960-ih i 1970-ih godina zabilježena su jednodnevna "gostovanja" kinoaparature iz Čare i Žrnova. Te su se projekcije održavale u Domu kulture.

U istom razdoblju u selo je iz obližnjeg Orebića na poluotoku Pelješcu dolazio Zdravko Dužević Caka, koji je donosio svoju opremu i sa 16-milimetarskog projektoratora puštao uglavnom vlastite filmove koje je snimao na čestim putovanjima. Povremeni gost Pupnata bio je i don Albert Novak, s malim projektorom što ga je pokretao okrećući pedale bicikla.

ŽRNOVO

Pouzdana se zna da je prvi kino u Žrnovu radio u dvorani na prvom katu privatne kuće Pavla Pavlovića Pavuleta u zaseoku Postrani. Počeo je raditi 1946., a 16-milimetarski projektor kupljen je novcem iseljenika. Kinooperateri su bili braća Ivo i Tino Šegedin, a kino se popularno zvao *Čelinja*, po obližnjoj lokaciji na kojoj su se u Drugome svjetskom ratu skrivali partizani. U dvorani su se održavale i kazališne predstave, svadbene svečanosti, predavanja itd., čak i prije 1946. Budući da u prostoriji nije bilo sjedalica, posjetitelji su ih donosili iz svojih kuća. Među ostalima, prikazan je ruski ratni film

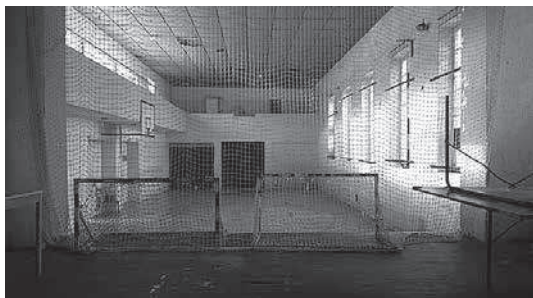
Ona brani domovinu (redatelj: Fridrih Ermler, 1943.) i domaći hitovi *Slavica* (redatelj: Vjekoslav Afrić, 1947.) i *Barba Žvane* (redatelj: Vjekoslav Afrić, 1949.). O kinu govori humoristični tekst Ante I. Curača *Utjecaj Mikota Sablaščine na sedmu umjetnost*, objavljen na portalu www.korcula.net, ali neke anegdote spomenute u njemu svjedoci vremena opovrgavaju. Kino je djelovao do početka 1960-ih, a onda se zatvara, kao i dvorana, koja je do danas sačuvala gotovo izvorni oblik. Nedavno ju je obnovio Paval Pavlović, unuk Pavla Pavlovića.

Drugi najpoznatiji kino na području Žrnova radio je u Domu kulture, a otvoren je 1962. Prvi prikazani film bio je *Starac i more* (redatelj: John Sturges, 1958.), čija je kopija za tu priliku "ilegalno" posuđena iz kina u Korčuli. Kao kinooperater radio je Marko Matulović Sipa, a 35-milimetarski projektor također je bio kupljen novcem iseljenika. Projekcije su se sve do 1969. održavale subotom i nedjeljom. Od filmova koji su se prikazivali u tom razdoblju među popularnijima je bio serijal o Winnetouu, kao i danas zaboravljeni film katastrofe Sergia Leonea *Posljednji dani Pompeja* (1959.). Nakon desetak godina stanke program je potkraj 1970-ih obnovljen. Među ostalim filmovima, na programu su bili i tada popularni erotski uradci kao što su *Grčke smokvice* (redatelj: Sigi Rothemund, 1977.) i *Emannuelle* (redatelj: Just Jaec-kin, 1974.). Projekcije su se redovito održavale sve do sredine 1980-ih godina, a kasnije samo povremeno. Kinodjelatnost u Žrnovu definitivno je prekinuta 2002., kad je projektor stradao u požaru.

No čini se da to nisu bila sva kina koja su djelovala u Žrnovu. Postoje sjećanja na neke improvizirane projekcije na otvorenome, ali bez konkretnih podataka o njima.

KORČULA

Prvi kino u gradu Korčuli otvoren je 1926. na zapadnoj rivi, u improviziranom šatoru. Ubrzo je preseljen u obližnje preuređeno bivše skladište iz Prvoga svjetskog

rata. Vodio ga je ruski emigrant fotograf Nikola Losjakov.¹⁰ Kino se zvao *Progres* (iako neki izvori navode i ime *Central*), a filmovi su se projicirali uz pomoć aparata "Pathé Paris". U kinu su se održavale i projekcije u organizaciji Crvenog križa, a njegovo je djelovanje naprasno prekinuto požarom što je izbio na motoru za pogon projektora smještenome u obližnjoj kuli Barbarigo. To se dogodilo na Novu godinu 1928.

Godinu dana nakon toga Sokolsko društvo u Korčuli donijelo je odluku o otvaranju kina u njihovoj dvorani i krenulo se rasipivati o kupnji potrebne aparature. Početkom 1932. održana je prva projekcija, i to filma *Kozaci* (redatelj: George W. Hill, 1928.).¹¹ Kino je vodila supruga već spomenutoga Losjakova, uz pomoć svoga sina. U svibnju iste godine korčulanski su franjevci proširili vijest da je u Sokolani održana projekcija ljubavnog filma na Veliki petak, što je uzburkalo duhove u gradu, no glasina se pokazala lažnom.¹² Kino u Sokolani djelovao je do talijanske okupacije, ali i tijekom nje jer su i Talijani bili vrlo svjesni moći filmske propagande. Ni dolazak partizana nije prekinuo kinematografsku djelatnost u Sokolani te je ona nastavljena sve do početka 1950-ih. Svjedoci tog vremena kažu da su svim projekcijama obvezno prisustvovali vatrogasci koji su zbog straha od požara sprečavali svaki pokušaj paljenja cigarete. U to se vrijeme zbog lako zapaljive filmske trake na platnu često "pojavljivala rupa koja se naglo širila" jer bi se zapalio film u projektoru.

U Korčuli je 26. prosinca 1953. otvoren Dom kulture u kojemu je uskoro počeo raditi treći kino u zatvorenome u gradu. Vodila ga je obitelj Lozica: Nikša je bio direktor kina (tj. cijelog Doma kulture), Kruno je radio kao redar, njegova supruga Julia prodavala je karte, a brat Aco bio je kinooperater, uz asistenciju Anđelka Duževića. Iz tog doba mještani pamte i komunalnog redara Lazu Boškovića zvanog Rihtig, koji bi katkad na projekciju pustio i siromašnu mladařiju koja nije mogla kupiti kartu. Projekcije su se, uz kraće prekide, održavale sve do 2013., kad je korčulanski kino postao prvi otočni kino u Hrvatskoj s digitalnom opremom (DCP-om).

Od popularnih filmova iz vremena prije Drugoga svjetskog rata danas živeći filmofili rado se sjećaju *Krstarice Potemkin* (redatelj: Sergei Eisenstein, 1925.), *Dame s kamelijama* (jedne od verzija) i *Robina Hooda* (redatelj: Michael Curtiz, 1938.), a od onih kasnijih pamte *Čovjeka s puškom* (vjerojatno *Man With The Gun*; redatelj: Richard Wilson, 1955.) i *Kamasutra* (*Kamasutra – Vollen-*

sl. 10. Stari Dom kulture u Lumbardi danas

sl. 11. Lokacija nekadašnjeg Doma kulture u Račišću

ding der liebe; redatelj: Kobi Jaeger, 1969.).

Prvi ljetni kino otvoren je 1950. na mjestu staroga Losjakkovljeva *Progres*a, na zapadnoj rivi, i to projekcijom *Bitke za Staljingrad* (redatelj: Vladimir Petrov, 1950.). Kino je djelovao samo nekoliko godina. Drugi ljetni kino u Korčuli otvoren je 1956. na prostoru sokolskog vježbališta, uz južnu stranu zidina Staroga grada. Projekcije u njemu s pauzama su održavane sve do 2011. Od tada se u njemu "bati" moreška te se održavaju *Marko Polo Fest* i *Korkyra jazz festival*, kao i neke druge nefilmske manifestacije.

LUMBARDA

Kinopredstave u Lumbardi počele su se redovito održavati 1955., nakon izgradnje Zadrugnog doma, koji je kasnije postao Dom kulture. Prvi kinooperater bio je Ivica Magdalenić, od kojega je posao ubrzo preuzeo Lenko Žuvela. Filmovi su prikazivani subotom i nedjeljom, a o programu kina žitelji Lumbarde informirani su preko seoskog razglasa koji je imao zvučnike raspoređene u većini zaselaka (u Kosovu, Postrani, Glavici). Dvorana u Domu kulture bila je osobito popularna među *lumbarajskom* mladeži, koja je u nju ulazila preko krova izbjegavajući platiti kartu. Zanimljivo je napomenuti da dio predviđen za publiku nije imao nagib, pa je postojala "hijerarhija" u rasporedu sjedenja. Popularni filmovi na programu *lumbarajskog* kina bili su *Deveti krug* (redatelj: France Štiglic, 1960.), *H-8* (redatelj: Nikola Tanhofer, 1958.) i nezaobilazna *Slavica*, kao i mnogi vesterni poput filmova *Shane* (redatelj: George Stevens, 1953.) i *Loš dan u Black Rocku* (redatelj: John Sturges, 1955.). U kinu je redovito prikazivan program sve do početka 1980-ih, a onda je nakon nekoliko godina stanke kino preseljen u novu zgradu, popularno zvanu Levant. Ondje je kontinuirano djelovao od sredine do kraja 1980-ih. Iako su nakon toga projekcije bile organizirane još samo u zimi 1995. i 1996. (vidjeti tekst *Vela Luka*), "Iskrini" 35-milimetarski projektori i danas stoje u projekcijskoj kabini kina. Posljednji kinooperater u Lumbardi bio je Marinko Dračevac, a pomagao mu je Željko Lozica Barbareško.

RAČIŠĆE

Kino *Mornar* kontinuirano je djelovao u tadašnjemu Domu kulture od 1963. do 1973., nakon čega je done-

¹⁰ Grupa autora. *Sjećanje jedne generacije*. // Gradski odbor Udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata, Korčula, 1990., str. 245.

¹¹ Barčot, Tonko. *Crnice iz kinematografske prošlosti Korčule*. // Rad u pripremi, str. 2-3.

¹² Isto, str. 3.

sena odluka o renoviranju Doma, pa je kinodvorana pregrađena, a prikazivačka djelatnost prekinuta. Danas je na toj lokaciji hotel *Mediteran* s kavanom (sl. 11.).

Prvi film prikazan u tom kinu bio je *Deveti krug* (redatelj: France Štiglic, 1960.), a od popularnijih filmova prikazivana je indijska drama *Majka Indija* (redatelj: Mehboob Khan, 1957.) te francuski pustolovni film *Vitez Grbonja* (*Le Bossu*; redatelj: André Hunebelle, 1959.). Kinoooperateri su bili Andrija Gugić Boško i Ivan Botica Pelin.

Neki stanovnici Račišća sjećaju se i ljetnog kina na trgu pred dućanom, ali o njemu nismo pronašli podatke.

Napomena: Voditelj projekta, istraživač, autor teksta, fotografija i audiozapisa: Ivan Ramljak, *siva* (zona

U istraživanju su sudjelovali:

Blato: Frano Petković i Tonko Barčot

Čara: Spaso Krajančić

Korčula: Tonko Barčot, Mihovil Pansini, Renci Steka, Svemir Vilović, Livio Balarin i Duško Kalogjera

Lumbarda: Valerija Jurjević, Marinko Dračevac, Roko Markovina, Željko Lozica Barbareško i Lenko Žuvela

Pupnat: Tonko Barčot i Milena Stanišić

Račišće: Ivan Botica Pelin, Ante Drušković i Ante Ivančević

Smokvica: Mirko Pecotić Kuzmić

Vela Luka: Tonko Barčot i Tonći Surjan

Žrnovo: Sani Sardelić, Paval Pavlović, Paval Šain, Milan Oreb i Marko Matulović Sipa

LITERATURA

1. Marinović, Filip; Barčot, Tonko. *Kino Tesla*. // Luško libro 12. Vela Luka – Zagreb, 2004., str. 103-106.

2. Barčot, Tonko. *Crtime iz kinematografske prošlost Korčule*. // Rukopis, str. 1-5.

3. Barčot, Tonko. *Rani odjek Tesline slave – nove spoznaje o kinematografskoj aktivnosti u Veloj Luci do 2. svjetskog rata*. // Rukopis, str. 1-4.

4. Petković, Frano. *Kino*. // Fižul 2-94. Blato, 1994., str. 64-66.

5. Grupa autora. *Sjećanje jedne generacije*. // Gradski odbor Udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata, Korčula, 1990., str. 245.

THE HISTORY OF SCREENING ON THE ISLAND OF KORČULA

The artistic research into the history of cinematic screening on the island of Korčula is the first phase of an interdisciplinary research project the objective of which is to map the screening facilities for films of the island of Korčula during the 20th century and at the present time. The second phase will cover research into the history of shooting films on and related to the island.

The research was also carried out as part of preparations for the shooting of a documentary film, *Kino Otok or Cinema Island* (directed by Ivan Ramljak, produced by Restart), which takes up the history of film screenings on the Croatian islands and the attitude of people to cinematography and the art of the film. The core of research carried out in 2014 consisted of talks with some fifty witnesses of that time, shot in the field.

The research material has been mostly constructed from their memories, and from a few published texts about particular film themes concerning Žrnovo, Vela Luka and Blato; all the locations at which cinemas worked either temporarily or over a longer period on the island have been mapped, a chronology of their working has been established, and a number of personal reminiscences have been collected giving an insight into the social importance, development and decay of the culture of the cinema in this area.

In Vela Luka, for instance, the first cinema on the island, named after Nikola Tesla, was opened in 1909 – it was the fifth to be opened in the whole of Dalmatia. In the 1930s there were four active cinemas, owned by private persons or the church, and in the 1950s there were actually ten, on the whole owned by cooperatives and culture centres. Today there is just one cinema, in the city of Korčula.

The address will feature the facts explored, parts of the photographic documentation and the attitude of the population to cinematography and the art of the film during the 20th century.